

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การประเมินสาเหตุที่ไม่ดำเนินการตามระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO14000) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรในการวิจัย เป็นโรงงานในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ที่ยังไม่ได้รับ ISO 14000 ตามบัญชีของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 6,082 โรง โดยมีรายละเอียดของการเลือก ดังนี้

1) ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางมาตรฐานแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ของ Krejcie และ Morgan⁽¹⁷⁾ จะได้จำนวนโรงงานที่จะทำการศึกษาทั้งสิ้น 366 โรง ซึ่งรายละเอียดของการคำนวณมีดังต่อไปนี้

จากตารางของ Krejcie และ Morgan ที่จำนวนประชากร	6,000
จำนวนกลุ่มตัวอย่างจะเท่ากับ	361
ถ้าจำนวนประชากร	6,082 โรง
จำนวนกลุ่มตัวอย่างจะเท่ากับ	$\frac{361 \times 6082}{6000} = 365.9$ หรือ 366 โรง

และจากการทดสอบการส่งกลับแบบสอบถามในเมืองคันทัน (pre-test) พบว่าอัตราการส่งกลับแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 45.5% ดังนั้นหากต้องการแบบสอบถามที่ส่งกลับมาเพื่อวิเคราะห์ผลจำนวน 366 ฉบับ จะต้องส่งแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 804 ฉบับ ซึ่งรายละเอียดของการคำนวณมีดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{ถ้าต้องการแบบสอบถาม } 45.5 \text{ ฉบับ} & \quad \text{ต้องส่งแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น } 100 \text{ ฉบับ} \\ \text{ถ้าต้องการแบบสอบถาม } 366 \text{ ฉบับ} & \quad \text{ต้องส่งแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น } 100 \times 366 \\ & \quad 45.5 \\ & = 804 \text{ ฉบับ} \end{aligned}$$

2) จัดกลุ่มโรงงานเป็น 9 กลุ่มตามประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม แล้วทำการสุ่มจำนวนโรงงานตามสัดส่วนของโรงงานทั้งหมด รายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงประเภทของโรงงาน จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และจำนวนแบบสอบถาม

ประเภทของโรงงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถาม
การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม	408	26	57
การผลิตสิ่งทอ สิ่งถัก เครื่องแต่งกาย หนังสือพิมพ์และผลิตภัณฑ์หนังสือพิมพ์	1,111	70	154
การผลิต ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	381	22	48
การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ การพิมพ์ และการพิมพ์โฆษณา	180	6	13
การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี น้ำมันปิโตรเลียม ถ่านหิน ยาง และพลาสติก	1,001	62	137
การผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่ โลหะ ยกเว้นผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปิโตรเลียมและถ่านหิน	132	6	13
อุตสาหกรรมการผลิต ผลผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์	226	10	22
อุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน	2,240	142	312
อุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ เช่น เครื่องกีฬา เครื่องดนตรี ดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น	403	22	48
รวม	6,082	366	804

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เป็นแบบสอบถามสาเหตุที่ไม่ดำเนินการตามระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14000) ประกอบด้วยเนื้อหา 4 หมวด คือ

หมวดที่ 1 เป็นข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลของโรงงานในบางส่วน โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น

- เพศ
- สถานภาพสมรส

- ช่วงอายุ
- การศึกษาสูงสุด
- ประเภทของโรงงาน
- จำนวนคนงาน ณ ปัจจุบัน

หมวดที่ 2 เป็นข้อมูลเพื่อค้นหาสถานการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันของโรงงาน

โดยข้อคำถามในหมวดที่ 2 จะเป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Check list) ให้ตอบว่า มี หรือ ไม่มี เพื่อค้นหาว่าในปัจจุบัน โรงงานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพร้อมในด้านการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับใด ซึ่งข้อคำถามในหมวดนี้มีทั้งสิ้นจำนวน 54 ข้อ ทำการแบ่งกลุ่มตามคะแนนที่ได้ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนคือ

ถ้าตอบ มี ให้ 1 คะแนน

ถ้าตอบ ไม่มี ให้ 0 คะแนน

หมวดที่ 3 เป็นข้อมูลความเข้าใจ และการเล็งเห็นความสำคัญของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงาน ความต้องการ ISO 14000 ของผู้ตอบแบบสอบถาม และปัญหาหรืออุปสรรคที่ทำให้โรงงานยังไม่ดำเนินการขอรับรอง ISO 14000 โดยข้อคำถามในหมวดที่ 3 จะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ให้แสดงระดับของความเห็นด้วยกับคำถาม ซึ่งจะแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ถ้าตอบว่าเห็นด้วยมากที่สุดได้ 5 คะแนน เห็นด้วยมากได้ 4 คะแนน เห็นด้วยปานกลางได้ 3 คะแนน เห็นด้วยน้อยได้ 2 คะแนน และเห็นด้วยน้อยที่สุดได้ 1 คะแนน ซึ่งข้อคำถามในหมวดนี้มีทั้งสิ้นจำนวน 44 ข้อ โดยคำถามในข้อที่ 1-28 เป็นคำถามเพื่อค้นหาความเข้าใจและการเล็งเห็นประโยชน์ และความสำคัญของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงานของผู้จัดการ โรงงานอุตสาหกรรม คำถามในข้อที่ 29-30 เป็นคำถามเพื่อค้นหาความต้องการนำเอาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงานมาใช้ในโรงงานของผู้ตอบแบบสอบถาม และคำถามในข้อที่ 31-44 เป็นคำถามเพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้โรงงานยังไม่ดำเนินการขอรับรอง ISO 14000 โดยทำการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละข้อ ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วแบ่งกลุ่มตามคะแนนที่ได้

หมวดที่ 4 เป็นข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการยื่นขอมาตรฐาน ISO 14000 ซึ่งเป็นลักษณะของคำถามปลายเปิด มีทั้งสิ้น 4 ข้อคำถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบให้เขียนตอบแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.3 การรวบรวมข้อมูล

1) ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ไปยังผู้บริหารของโรงงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 2 ในช่วงเดือน มีนาคม-พฤษภาคม พุทธศักราช 2542 โดยในช่องแบบสอบถามได้ทำการสอดซองที่เจ้าหน้าที่ของเพื่อส่งกลับมาให้ผู้ทำการวิจัยและคิดสแควมป้อย่างเรียบร้อย

2) รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับจำนวนทั้งสิ้น 206 ฉบับจากจำนวนที่ส่งไปทั้งสิ้นจำนวน 804 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 25.62 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไป หรือคิดเป็นร้อยละ 56.28 จากจำนวนแบบสอบถามที่ต้องการทั้งหมด 366 ฉบับ โดยได้กำหนดวันสิ้นสุดของการรวบรวมแบบสอบถาม ในวันที่ 31 พฤษภาคม 2542

3) คัดแยกแบบสอบถามความประเทภของ โรงงาน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ดังนี้

1) ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงงานต่อการจัดทำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14000) ทำการแยกวิเคราะห์ข้อมูลในหมวดที่ 3 ออกเป็น 3 ส่วนคือ คำถามในข้อที่ 1-28 เป็นคำถามเพื่อค้นหาความเข้าใจและการเล็งเห็นประโยชน์ และความสำคัญของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงานของผู้จัดการโรงงานอุตสาหกรรม ทำการแบ่งกลุ่มตามคะแนนที่ได้ออกเป็น 3 กลุ่มตามระดับความคิดเห็น โดยถ้าตอบ

เห็นด้วยมากที่สุดหรือเห็นด้วยมาก จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความเข้าใจ เล็งเห็นประโยชน์ และเห็นความสำคัญอย่างยิ่ง

เห็นด้วยปานกลาง จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความเข้าใจ เล็งเห็นประโยชน์ และเห็นความสำคัญพอสมควร

เห็นด้วยน้อยหรือเห็นด้วยน้อยที่สุด จัดอยู่ในกลุ่มที่ยังไม่ค่อยมีความเข้าใจ เล็งเห็นประโยชน์ และเห็นความสำคัญน้อย

คำถามในข้อที่ 29-30 เป็นคำถามเพื่อค้นหาความต้องการนำเอาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงานมาใช้ในโรงงานของผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วแบ่งกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ออกเป็น 3 กลุ่ม โดยถ้าตอบ

เห็นด้วยมากที่สุดหรือเห็นด้วยมากจัดอยู่ในกลุ่มเห็นด้วย

ถ้าตอบเห็นด้วยปานกลางจัดอยู่ในกลุ่มไม่มั่นใจ

ถ้าตอบเห็นด้วยน้อยหรือเห็นด้วยน้อยที่สุดจัดอยู่ในกลุ่มไม่เห็นด้วย

คำถามในข้อที่ 31-44 เป็นคำถามเพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้โรงงานยังไม่ดำเนินการขอรับรอง ISO 14000 โดยถ้าตอบ

เห็นด้วยมากที่สุด	=	5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	=	4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	=	3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	=	2 คะแนน
และเห็นด้วยน้อยที่สุด	=	1 คะแนน

จากนั้นทำการรวมคะแนนในแต่ละข้อ แล้วจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละข้อตามลำดับคะแนนที่ได้โดยเรียงจากมากไปน้อย

2) ความพร้อมขององค์ประกอบในส่วนต่าง ๆ ของโรงงานที่มีผลต่อการจัดทำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14000) โดยข้อที่ตอบว่ามี ให้ 1 คะแนน และข้อที่ตอบว่าไม่มี ให้ 0 คะแนน แล้วทำการรวมคะแนนในแต่ละองค์ประกอบในส่วนต่าง ๆ ของโรงงานที่มีผลต่อการจัดทำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14000) จากนั้นนำมาคิดเป็นร้อยละ แล้วแบ่งกลุ่มตามคะแนนที่ได้ออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

ร้อยละ	กลุ่ม
0-50	ควรปรับปรุง
51-60	พอใช้
61-70	ค่อนข้างดี
71-80	ดี
81-100	ดีมาก

สำหรับคำถามปลายเปิดในหมวดที่ 4 ซึ่งเป็นคำถามเพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการยื่นขอมาตรฐาน ISO 14000 โดยจะทำการจัดกลุ่มผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นคล้ายกันหรือใกล้เคียงกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งจะนำเสนอในรูปของร้อยละ

3.4.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

- ร้อยละ
- ค่าเฉลี่ย
- ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน